

Bambucké máslo

Tato látka se dnes přidává do kosmetických přípravků všeho druhu. Zaujal mě tento článek, kde se podrobněji zabývají touto látkou, jejími výhodami a použitím.

Článek bude určitě zajímat všechny, kteří se všemožně zajímají o kosmetiku.

Synonyma

Karité, Karitéfett, Caritéfett, Galambutter, Beurre de Karité, Shea Butter, Karité Butter, Schibutter, Oleum Butyrospermum

INCI: Sheabutter (Butyrospermum parkii)

I. Sheabutter a jeho použití v Africe

Sheabutter se získává ze stromu Karite neboli Shetulu, což jsou domorodé názvy tohoto stromu. Z těchto domorodých pojmenování se odvodil francouzský název Karité, anglický Sheabutter a český Máslovník. Latinský název (Butyrospermum parkii - Bassia parkii, Sapotaceae) pochází od Munga Parka, anglického cestovatele, který informoval o Karite Evropany v roce 1797.

Strom roste divoce bez šlechtění a hnojení. Roste pouze v Africe v savaně, v pásmu řeky Senegal k řece Nil. Je to strom 12 až 20 metrů vysoký. Plody začíná dávat po 25 letech a to cyklicky. To znamená, jednou za rok, a to v květnu nebo v červnu.

Ze semen se získává máslo.

Máslo se získává ze semen třemi způsoby:

Tradiční způsob – fermentací a mechanickým drcením

Získaná semena se dávají do půdy od června do září. Po vyjmutí z půdy se mechanicky drtí. Z toho vzniká mouka, která se vaří ve vodě a na povrch vyplave máslo.

Lisováním za studena

Extrakcí různými činidly

Sheabutter se začal vyvážet z Afriky začátkem tohoto století. Tradiční země, kam se dováží jsou Francie, Dánsko, Německo, Anglie, USA, Japonsko, Kanada. Dnes ho dováží různé firmy a často pod chráněnými názvy. Někteří ho označují jako rostlinný tuk. Jeho užití v moderním světě je široké, od farmacie přes kosmetiku až k potravinářství.

Sheabutter se v Africe používá od dávných dob. Používalo se již ve starém Egyptě, kdy se dováželo ze Sudánu. Afričané ho znají již od narození, a to čichem od maminky, která ho používá jako masážní prostředek proti bolesti zad, relaxaci zádočných svalů a na odstranění popraskané kůže po porodu. Používají ho též pro své děti, aby mělo hladkou kůži, kvůli prevenci a léčbě kožních nemocí a pro pohyblivost kloubů. Tím vzniká další vazba mezi matkou a kojencem.

Hlavní použití v Africe:

Léčivo (na rýmu, astmatické záchvaty, hojení ran, na pohmožděniny)

Kosmetika (samostatně nebo v kombinaci)

Potravina (olej na vaření)

Vedlejší použití v Africe: mýdlo, svíčky, malba a ochrana domů proti dešti

Hlavní uživatelé v Africe:

Děti:

po narození (pro hladkou kůži, prevenci a léčbu kožních onemocnění, pohyblivost kloubů)

vymknutí kloubů (vyvrtnutí kloubů)

rýma, astmatické záchvaty

Ženy:

kosmetika (samostatně nebo v kombinaci – např. Máslovník + kokosový olej, vaječný žloutek + kapka citronové šťávy)

masážní přípravek (před porodem a po porodu)

odstranění popraskané kůže po porodu

Staří lidé:

masážní přípravek (na bolesti kloubů, revmatické potíže)

Sportovci:

před a po sportu kvůli regeneraci a relaxaci svalů

II. Složení

1) Mastné kyseliny

V různých acylglycerolech, voskových a terpenických esterech jsou vázány tyto mastné kyseliny:

kyselina stearová: 30 – 40 %

kyselina palmitová: 6 – 8 %

kyselina olejová: 45 – 50 %

kyselina linolová: 4 – 5 %

kyselina linolenová: 0,1 %

Mastné kyseliny jsou vázány na glycerolu v těchto nejdůležitějších kombinacích, dávajících Sheabutter typické fyzikálněchemické vlastnosti:

stearin – dioleát

olein – distearát

palmitin – dioleát

Rostlinné mastné kyseliny mají účinky uklidňující, ochranné, hydratační a udržují elasticitu kůže.

2) Terpeny

Tvoří až 75 % nezmýdelnitelného podílu. Jsou přítomny ve formě esterů kyseliny skořicové. Kyselina skořicová má stimulační a uklidňující účinek. Pomáhá při hojení ran a působí jako antiseptikum. Byly identifikovány tyto terpenické alkoholy:

Alpha a beta amyryn

Lupeol

Germanicol

Butyrospermol

Parkeol

Basseol

další

3) Fytosteroly

Jsou to prekursorů některých vitamínů (např. ergosterol je prekursorem vit. D), nebo steroidních hormonů (např. stigmasterol se používá jako výchozí surovina při technické syntéze steroidních hormonů. Steroidní hormony mají účinky protizánětlivé, protirevmatické a protitokové. Účastní se při řízení činnosti kožních mazových žláz. Urychlí růst buněk. Ve Sheabutter jsou obsažené tyto steroly:

Alpha-Spinasterol

Delta-7-stigmasterol

7-avenasterol

4) Uhlovodíky

Jedná se o kariteny A, B, D, E (C₃₂H₅₆)

Jsou to uhlovodíky a prekurzory vitamínů A. Vitamín A hraje důležitou úlohu při tvorbě, ochraně a obnově sliznice. Nedostatek vitamínu A se projevuje suchostí a stářím kůže.

Kariteny mají účinky protizánětlivé a chrání proti UV záření.

5) Další přítomné látky

Vitamíny A, E, F jsou přítomny v přírodním nerafinovaném Sheabutter. Vitamín E má účinky antioxidační a pomáhá proti degenerativním změnám na svalech a kostech.

Vitamín F (kyselina linolenová) má účinky antielastasy proti působení volných radikálů.

Podporuje tvorbu kalogenu a elastinu.

Tanin. Jeho přítomnost byla prokázána v mouce Sheabutter. Tanin má hojivé a adstigentní účinky.

III. Sheabutter versus jiné oleje

Na rozdíl od jiných olejů Sheabutter obsahuje více nezmýdelnitelného podílu, od 5 do 15 %.

Běžné oleje mají mezi 0,2 až 2 %, avokádový olej má do 6 %. Nezmýdelnitelný podíl

Sheabutter obsahuje zejména lineární a cyklické terpenické alkoholy, uhlovodíky, pryskyřici s vázanou kyselinou skořicovou, fytosteroly.

Sheabutter versus kakaové máslo:

	Sheabutter	Kakaové máslo
1 – Chemické a fyzikální vlastnosti		
Index lomu	1,46	1,44 – 1,46
Číslo kyselosti	2,20	1 – 4
Jodové číslo	48 – 60	34 – 38
Číslo zmýdelnění	160 – 200	200 – 240
Bod tání	35 – 45	35
Polymorfie	2	4
Barva	Šedožlutá	Zlatavá/žlutá
Vůně	Charakteristická	Čokoládová
Specifická otáčivost	0,856 – 0,864	0,91 – 0,98
Procento nezmýdelnitelného podílu	3 – 15	0,2 – 1,0
2 – Stabilita	Sheabutter v koncentraci do 10 % v různých emulsích je stále stabilní.	Kakaové máslo tuto vlastnost nemá.
3 – Výhody	K Sheabutter patří: • Sametová hebkost • Regenerační účinky • hojivé účinky • ochrana proti UV	Ke kakaovému máslu patří: • běžný emolient
4 – Ekologie	Sheabutter se nepěstuje, nepotřebuje hnojit, stabilizuje půdu.	Kakaovník se pěstuje, potřebuje hnojiva, dělá erosi půdy.

Sheabutter má lepší chemické a fyzikální vlastnosti než kakaové máslo. Dále pak je i ekonomicky a ekologicky výhodnější oproti kakaovému máslu.

IV. Sheabutter v kosmetice

Poznámky o funkcích kůže:

ochranný plášť (kyselý kožní plášť, to je film tvořený kožním mazem, mastnými kyselinami, potem a dalšími látkami)

metabolická (syntéza vit. D, lipidů aj.)

exkreční

imunitní (tvorba imunokomplexů, protilátek)

informační

ke konání těchto funkcí kůže používá svou anatomickou stavbu, potní a mazové žlázy, cévy, nervy, fyziologické procesy a biologické procesy (keratinizace, hydratace, tvorba kožního mazu, atd.)

Účinky Sheabutter

výživný:

zásobuje vrchní vrstvu kůže

dodává prekurzory vitamínů A, D, E, F

zásobuje kůži a vyčistí ji od nečistot zlepšením průtoku krve v kapilárách

hojivý:

urychluje hojení ran

zklidňuje pokožku

podporuje tvorbu kolagenu a elastinu

chrání před UV zářením:

před poškozením kůže slunečním zářením

urychluje hojení slunečních spálenin

tvoří film, který chrání před fyzikálními vlivy (sucho, vítr, zima) a exhalacemi

proti stárnutí:

je účinný proti vzniku vrásek

tlumí působení volných radikálů

má antioxidační účinek

Chemické vlastnosti

Sheabutter lze míchat s vlašným olejem nebo s jinými mastmi. Sheabutter může sloužit jako ochranný podklad před aplikací krémů, tyčinek na rty, apod. Lze tvořit různé emulze s Sheabutter (voda/olej, olej/voda).

Výsledky některých prací

Ukazuje výborné hojivé účinky na suché, drsné a popraskané ruce a rty.

Sheabutter dokáže omezit vznik erytemu ze slunečního ozáření, a tím zvyšuje hodnotu ochranného UV faktoru přípravku. Samotný Sheabutter vykazuje OF 3.

Výsledky testů Zdravotního ústavu ČR:

Přírodní Sheabutter-Dr. Gaye - MEDINATUR je mikrobiologicky čistý, neobsahuje těžké kovy a nedráždí kůži (zžp 13-1012/99-510, Ex 493142)

Kosmetické produkty ze Sheabutter neboli Karité

Přípravky na a po opalování: 5 – 10 %

Změkčující, ochranné krémy, denní krémy, tělová mléka: 2 – 5 %

Přípravky péče o suchou a citlivou pleť: 5 – 7 %

Přípravky proti vráskám: 5 – 7 %

Přípravky na strie: 5 – 7 %

Masážní krémy: 5 – 10 %

Přípravky na rty: 5 – 10 %

Krémy na ruce: 5 – 7 %

Dětské přípravky: 5 – 7 %

Mýdla: 2 – 3 %

Sheabutter ve farmakologii

Sheabutter je dobrý emolient pro masti a krémy má výborné hydratační a penetrační schopnosti.

Stabilita aktivních složek v krémech a mastech ze Sheabutter

Aktivní látky (chloramphenicol, sulfanylamid, proflavin hemisulfat) byly inkorporovány do krémů a mastí Sheabutter a byly pozorovány jejich aktivity pomocí inhibičního průměru k E. Coli, Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa v časovém úseku 30 týdnů. Výsledky ukázaly, že po 30 týdnech sledování v normálních podmínkách, byly aktivní látky zachovány. Biodisponibilita aktivních složek v mastech a krémech z Sheabutter.

I když Sheabutter obsahuje určité množství vitamínu E, je vhodné ho chránit proti oxidaci přidávkem běžných antioxidantů, jako jsou:

askorbylpamitat

tokoferol

BHT (butylhydroxytoluen)

BHA (butylhydroxyanisol)

GP (propylgallat)

NDGA (kyselina nordihydroguaretová)

nebo jejich směsi.

Masti ze Sheabutter uvolňují aktivní složky rychleji než jiné masti.

Krystalické části složek se lépe rozpustí ve Sheabutter než v běžných mastech.

VI. Sheabutter v potravinářství

V potravinářství se používá jako rostlinný tuk, je rafinovaný, neutralizovaný a bez vůně. Je vhodný pro výrobu sušenek, buchek a pro jiná pečiva. Těsta se zdají měkčí a jsou lépe zpracovatelná. Používá se též do čokolády